

Projekt neve: „Vulkánság Kult(t)úra”
Projekt azonosító: TOP-5.3.1- 16-VS1- 2018-00010

**Tevékenység neve: Közösségfejlesztési folyamat szakmai minőségének biztosítása –
belföldi tanulmányút**

Tevékenység gazdájának megnevezése: Celldömölk Város Önkormányzata

A program megnevezése: Tanulmányút Velembe

Időpont: 2022. október 29.

Helyszín: Velem

Hősök Kapuja - Velem

A község központjában álló és jelképeként szimbolizált harangláb és a kapu, a falun keresztül szelő Szerdahelyi-patak partján épült, a világháborúban elesettek emlékhelye.

Novákfalva

A vas megyei Velem külterületén, a festői szépségű és rendkívül tiszta levegőjű Alpok-alján épület ez a hangulatos üdülőfalva. Székely udvar is kialakításra került. A falusi házak minden formájukban őrzik a népi építészet hagyományos motívumait, tornácaik és belső berendezései is ennek a jegyében készültek. A megálmodók célja, hogy Novákfalván bemutatásra kerüljenek a magyar múlt és népművészeti értékek. A falu sétánya mentén faragott szobrokat láthatnak híres magyar írók és költőkről. A bejárat mellett szintén csak faragott oszlopokon látható a honfoglalók foglalkozásai, ékszerei, tárgyai. A Novákfalvi üdülőtelepen található jurta alakú közösségi helyiségben egy kiállítás található, szintén a történelem egy-egy fontos eseményeit mutatja be.

Alkotóház

A Megyei Művelődési és Ifjúsági Központ tulajdonában lévő Továbbképzőház - egykori Stirling villa – környezetében lévő épületek és a környezetet díszítő szobrok, kopjafák, kapu nemcsak stílusukban, hanem szellemiségükben is a természethez tartozás igényét és szükségességét fogalmazták meg. Az épületet a kispatak fölé épített hídon keresztül lehet megközelíteni. A híddal szemben áll a sárkányos kapu, alatta áthaladva eljutunk a domb oldalába álló faragóházhoz.

A velemi faragók egyik legféltettebb, s méltán egyik legbüszkébb alkotása, a vízi fűrészmalom és boronafalas gát, mely a hegyi patakokon működő gatterok építészeti és technikai örökségeit mutatja be. A fatároló a környék hagyományos vesszőfonatú gazdasági épületeinek mintájára készült.

A kovácműhely építésénél a tapicsfalva házak készítésének örökségét elevenítették fel. A mellette található kosárfonó műhely és a fazekasok műhelye szintén fontos részei a rendszernek.

A magyar paraszti konyha hagyományainak megőrzésére készült el a kemencés ház és a szabadtéri étkező, melyek a táborok, foglalkozások és rendezvények alkalmával

segítik a nagy létszámú csoportok étkeztetését. A terület ékessége a múlt századi, műemléki tárgy, egy festett babás szőlőprés

Koronaőrzési hely

Velemben 1944. őszén bunkerek kiépítésébe kezdtek a Stirling-villa - mai Alkotóház - közelében lévő gyümölcsösben. Két bunkert hoztak létre. Az egyiket a villától kb. 50 méterre, a másikat az óvóhelytől északra, a domboldalon, egy szelídgesztenye-facsoport közvetlen közelében. A II. világháború végén, 1944. december 29. és 1945. március 19. között itt őrizték a Szent Koronát.

Nepomuki Szent János szobra és a vízkerék

Közép-Európa legismertebb szentje, a hidak és a gyónási titok vértanúja faszobor formájában őrzi a Szerdahelyi-patak felett átfutó út hídját. A vízkerék, mely az alábukó patak medrében forog, emlékeztet a szent mártíromságára. IV. Vencel cseh király parancsolata szerint a Moldva vizén álló hídra vezették és kerékformán megkötöztetett kezekkel és lábakkal, kegyetlenül a folyó vizébe vetették. A szobor az Alkotóházban dolgozó fafaragók ajándéka a község számára.

Schulter malom

A velemi malomról szóló első írásos emlék 1568-ból származik. A malom ekkor a Batthyányaké volt. 1715-ben a malom a rohonci Sibrik-uradalomnak lett a része. 1828-ban egy ellenőrzés működés közben találta a malmot, mely "...kétfalú határában, egy kis patakon van."

Ugyancsak hagyomány, hogy Savanyú Jóska (1845-1907) híres bakonyi betyár, az egyik, pandúroktól szorongatott helyzetében, a ma is meglévő borospince zsúpfödeles padlásán talált menedéket. A molnár lányai hordtak neki élelmet. Arról nem szól a fáma, mivel próbálták még elviselhetőbbé tenni a betyár életét.

Velemi kispincék

A Pákó-dűlőben található pincék és prészázak nemcsak építészeti csemegék, hanem lelket is melengető, sajátos látványt nyújtó hangulatos, fehérre meszelt, félig romos-félig újjáépített, általában kőből, de vályogból is készült, mestergerendával alátámasztott földmű épületek. Jellegzetességük, hogy a tetőzetük a bejárat felett üstökösen előreugró, nyitott oromzatú, az épületek végén lekontyolt kialakítású.